

سازمان نظام صنفی رایانه‌ای کشور
استان تهران

نظرات پیشنهادی سازمان نظام صنفی
رایانه‌ای در خصوص تقنین قوانین حوزه
فناوری اطلاعات و ارتباطات به
یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی

کمیسیون استاندارد و مقررات

تیر ۱۳۹۹

فهرست مطالب

۱	چکیده مدیریتی	۱۱
۳	مقدمه	۱۲
۵	معرفی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای	۱۳
۸	نیازمندی‌ها در حوزه قانون‌گذاری	۱۴
۱۴	نیازمندی‌ها در حوزه نظارت	۱۵
۱۶	پیشنهاد برنامه برای کمیسیون‌های تخصصی	۱۶

چکیده مدیریتی

سازمان نظام صنفی رایانه‌ای بزرگترین و فراگیرترین تشکل صنفی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور است. این آمادگی نیز وجود دارد تا ظرفیت کمیسیون‌های تخصصی بیست و چهارگانه این تشکل صنفی در خدمت کمیسیون‌های تخصصی مجلس شورای اسلامی قرار گیرد.

تراکم خلاءهای قانونی و عقب‌ماندگی‌های اجرایی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات تشکیل یک کمیسیون ویژه فناوری اطلاعات و ارتباطات در مجلس شورای اسلامی را ضروری ساخته است. از جمله مواردی که می‌تواند در دستور کار این کمیسیون قرار بگیرد عبارت است از:

- (۱) ساماندهی و استفاده بیشتر از ظرفیت‌های صنف فناوری اطلاعات و ارتباطات با تدوین طرح یا الزام دولت به عرضه لایحه نظام فناوری اطلاعات و عضویت نظام صنفی رایانه‌ای و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در شورای گفت‌وگوی بخش خصوصی و دولت،
- (۲) رفع موانع خلاءهای قانونی فعالیت کسب‌وکارها در فضای مجازی به ویژه:

- تعیین تکلیف پیش‌نویس لایحه حقوق مسئولیت ارائه‌دهندگان خدمات ارتباطات و فناوری اطلاعات، تا همزمان با مشخص کردن تکالیف قابل اجرا توسط اعضای صنف، در شرایطی که بتوان از آن‌ها نسبت به تخلف افراد ثالث استفاده‌کننده از خدمات فناوری اطلاعات و ارتباطات مسئولیت‌زدایی کرد.
- تعیین تکلیف پیش‌نویس لایحه صیانت از داده‌ها یا اصلاح فصل سوم قانون تجارت الکترونیکی، به منظور تدوین حقوق کاربران نسبت به داده‌های خود تا سطح اعتماد به خدمات فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشور ارتقا پیدا کند.

همچنین مجلس شورای اسلامی می‌تواند با نظارت، و تقویت شورای رقابت، نسبت به رفع رویه‌های ضدرقابتی و ساماندهی انحصار طبیعی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات اقدام کند. پیشنهاد می‌شود لایحه شفافیت با دیدگاه فراهم کردن داده دولتی به مثابه عوامل تولید بازنگری شود؛ زیرا انتشار داده‌های دولتی در استانداردهای باز می‌تواند فرصت نوآوری و کارآفرینی توسط اعضای صنف نظام صنفی رایانه‌ای را فراهم کند. همچنین، فعالین این صنف از الزام به ثبت الکترونیکی قراردادهای و اتصال سامانه‌های بخش‌های عمومی در قالب شبکه ملی اطلاعات حمایت می‌کنند و

نظرات پیشنهادی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای در خصوص تقنین قوانین حوزه فناوری اطلاعات و
ارتباطات به یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی

ظرفیت تخصصی صنف رایانه در خدمت هر گونه ابتکار با هدف بازمهندسی و الکترونیکی کردن فرآیندهای عمومی خواهد بود.

۲ | مقدمه

مجلس شورای اسلامی اصلی‌ترین رکن قانون‌گذاری در کشور است و صلاحیت عام وضع قانون و نظارت بر اجرای آن‌ها و صلاحیت اختصاصی وضع ضمانت اجرایی از جنس تعیین جریمه و جرم‌انگاری را بر عهده دارد. مجلس یازدهم در تاریخ ۱۳۹۹/۰۳/۰۸ به طور رسمی آغاز به کار کرد و بدین ترتیب به مدت ۴ سال وظیفه ایفای نقش قانون‌گذاری و نظارتی را در چارچوب قوانین کشور بر عهده خواهد داشت. در طول این دوره، موضوعات متنوع و گوناگونی در حوزه قانون‌گذاری و نظارت در دستور کار مجلس قرار می‌گیرد که در صورت عدم ساماندهی و اولویت‌بندی برنامه‌ها، مجلس یازدهم راه به سر منزل مقصود مطلوب نخواهد یافت.

به طور کلی عملکرد مجلس در دو دسته عملکرد تقنینی (مصوبات صحن و مصوبات کمیسیون‌ها) و عملکردهای نظارتی (تحقیق و تفحص، قرائت گزارش‌های نظارتی، سؤال و استیضاح) قابل بررسی و ارزیابی است. اگر وظایف و کارکردهای مجلس در حوزه تقنین و نظارت به درستی انجام شود، حرکت کشور در مسیر صحیح قرار خواهد گرفت و در غیر این صورت حاصلی غیر از فرصت‌سوزی و دور تسلسل آزمون و خطا نخواهد داشت. از همین رو مجلس یازدهم باید تجربیات ادوار مجلس را مورد آسیب‌شناسی قرار داده و با اولویت‌بندی امور، از طی راه‌های تکراری و تصویب طرح‌ها یا لوایح ناکارآمد خودداری کند.

در بخش تقنین، نظام قانون‌گذاری کشور از سه بلیه عمده: (۱) خلاء قانونی، (۲) تورم قوانین و (۳) تعارض قوانین رنج می‌برد. از سوی دیگر و در مقام اجرا نیز مشکلاتی از قبیل:

۱. عدم تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی
۲. تاخیر در ایجاد زیرساخت‌ها و بسترهای لازم برای اجرای قانون
۳. عدم اجرای صحیح و تام و به موقع قوانین، و در نهایت،
۴. عدم نظارت بر حسن اجرای قوانین از سوی نهادهای نظارتی،

منجر به هدررفت تلاش‌های تقنینی می‌شود. در این بین اجرای صحیح وظیفه نظارتی مجلس می‌تواند بسیاری از این آسیب‌ها را مرتفع سازد.

نظرات پیشنهادی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای در خصوص تقنین قوانین حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات به یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی

صنعت ارتباطات و فناوری اطلاعات (ICT) مهم‌ترین پیشران تحولات اقتصادی در چند دهه اخیر دنیا بوده و به عنوان صنعتی پویا، مولد، و زیرساختی برای توسعه شناخته می‌شود. شاید بتوان گفت اقتصاد دانش بنیان، متکی و مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات است. از این رو باید گفت که رشد و توسعه کشور در گرو توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و به تبع آن، توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات است.

سازمان نظام صنفی رایانه‌ای (به عنوان فراگیرترین شکل بخش خصوصی کشور در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات) به منظور انجام وظایف قانونی خود و ارائه تصویری فشرده از مهم‌ترین چالش‌های حقوقی صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات و نیز طرح پیشنهادهایی به منظور اولویت‌بندی امور تقنینی و نظارتی در دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی و همچنین طرح راهکارهایی برای پیگیری در کمیسیون‌های تخصصی مجلس، اقدام به تدوین و انتشار سند حاضر کرده است.

این سند شامل پنج فصل است؛ فصل اول به معرفی سند و اهداف آن می‌پردازد. معرفی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای و ارکان آن موضوع فصل دوم است. فصل سوم سند به حوزه تقنین اختصاص یافته و نیازمندی‌های صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات را از منظر قانون‌گذاری (موضوعاتی از قبیل خلاءهای قانونی، تداخل طرح‌ها و لوایح) بررسی کرده است. فصل چهارم پیشنهادهایی را در خصوص وظایف کلان نظارتی مجلس ارائه داده است. در فصل پنجم نیز پیشنهادهایی برای طرح و پیگیری در کمیسیون‌های تخصصی مجلس شورای اسلامی مطرح شده است.

۳ | معرفی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای

۳-۱) جایگاه و فلسفه وجودی

قواعد و مقرراتی که به منظور ساماندهی، ایجاد تشکیلات، تعیین وظایف و نظم بخشی به فعالیت‌های تجاری رایانه‌ای مجاز و حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزار وضع و تحت نظارت سازمان فناوری اطلاعات ایران (ابتدا در حیطه شورای شورای عالی انفورماتیک و سپس سازمان فناوری اطلاعات ایران) کشور تنظیم و تنسیق شده، «نظام صنفی رایانه‌ای» خوانده می‌شود.

سازمان نظام صنفی رایانه‌ای بر اساس مواد ۲ و ۱۷ قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای مصوب سال ۱۳۷۹ مجلس شورای اسلامی و مصوب سال ۱۳۸۳ هیات وزیران، تشکیل شده است. این سازمان پس از برگزاری اولین انتخابات کشوری در تیر ماه سال ۱۳۸۴ رسماً تاسیس شد و شکل گرفت.

۳-۲) اهداف سازمان

اهم اهداف سازمان نظام صنفی رایانه‌ای به شرح زیر است.

- ساماندهی بازار فناوری اطلاعات
- نظم‌بخشی به فعالیت‌های تجاری رایانه‌ای مجاز
- حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزار

۳-۳) ساختار

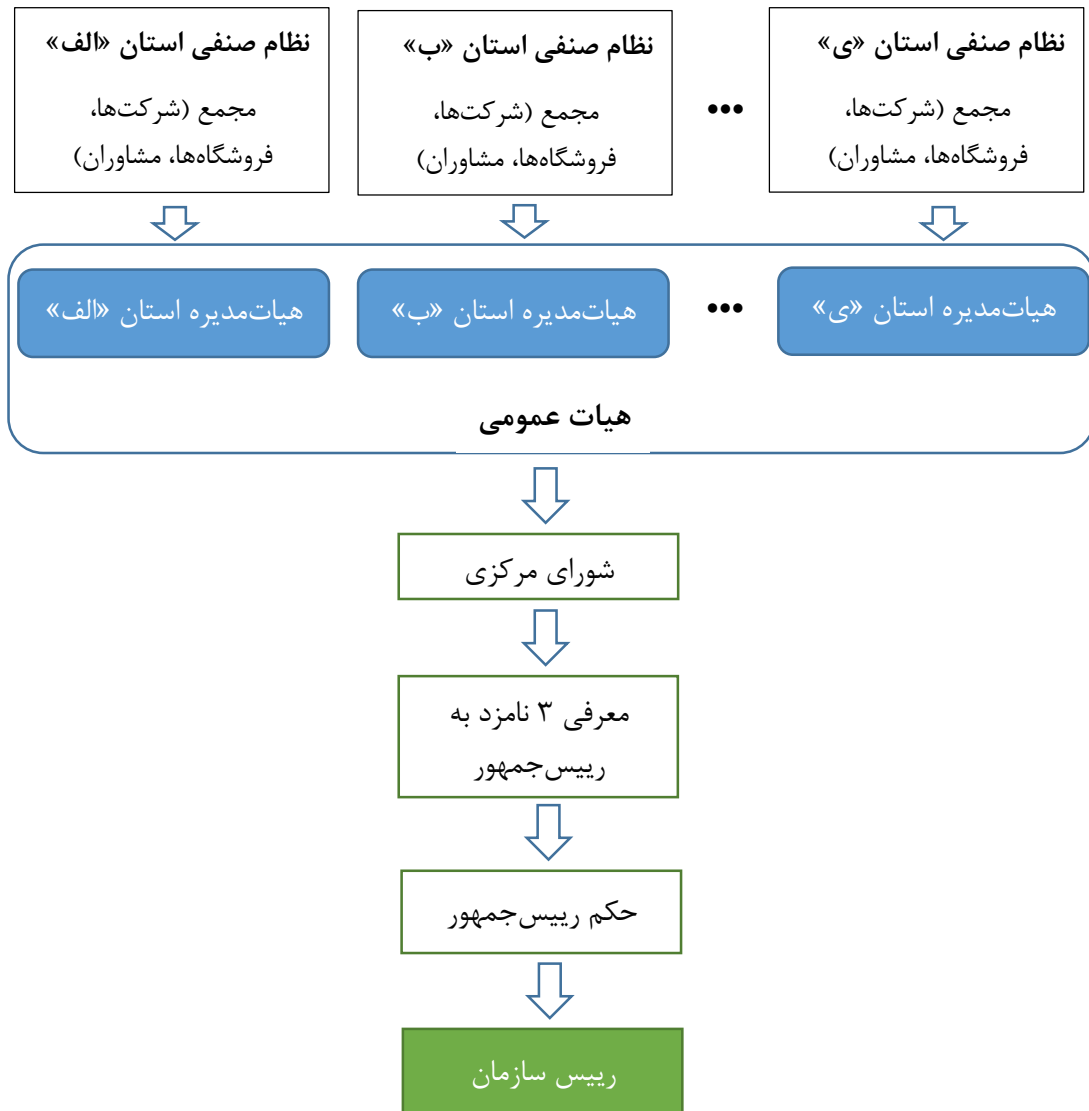
سازمان نظام صنفی رایانه‌ای تاکنون در ۲۹ استان کشور تشکیل شده و یکی از فراگیرترین نهادهای مردمی و تخصصی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات محسوب می‌شود.

براساس قانون مصوب هیات وزیران، اعضای سازمان نظام صنفی رایانه‌ای استان از سه شاخه «شرکت‌ها»، «فروشگاه‌ها» و «اشخاص حقیقی» تشکیل شده است. این افراد باید به منظور فعالیت در حوزه فناوری اطلاعات، مجوز فعالیت خود

نظرات پیشنهادی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای در خصوص تقنین قوانین حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات به یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی

را از سازمان نظام صنفی رایانه‌ای (استان متبوع) دریافت کنند. این سازمان در حال بیش از ۱۸,۰۰۰ عضو در سرتاسر کشور دارد.

فرآیند شکل‌گیری سازمان در شکل شماره ۱ نشان داده شده است.

۴-۳) ارکان

ارکان سازمان نظام صنفی رایانه‌ای (حسب اساسنامه تشکیل آن) به شرح زیر است.

- نظام صنفی رایانه‌ای استان‌ها
- هیات عمومی صنف
- شورای مرکزی نظام
- رئیس

- شورای انتظامی استان‌ها (بدوی، تجدیدنظر)
- شورای انتظامی کل
- بازرس

۳-۵) کمیسیون‌های تخصصی

کمیسیون‌های تخصصی بازوهای مشورتی هیات‌مدیره در حوزه‌های مختلف کسب‌وکار محسوب شده و از فعالان همان بخش از کسب‌وکار تشکیل شده است. در حال حاضر، کمیسیون‌های تخصصی زیر تشکیل شده و به فعالیت مشغول هستند:

- آموزش و پژوهش
- اینترنت و انتقال داده‌ها
- افتا (امنیت فضای تبادل اطلاعات)
- شبکه
- سخت‌افزار
- مشاوران
- اینترنت اشیا و کلان داده
- فروشگاه‌ها
- نرم‌افزارهای پیشرفته سازمانی
- نرم‌افزارهای سلامت الکترونیکی
- نرم‌افزارهای پورتال و اتوماسیون اداری
- نرم‌افزارهای پخش، فروشگاه‌های و اصناف
- خدمات فضای مجازی
- ساخت مراکز داده
- نرم‌افزارهای بازی و سرگرمی رایانه‌ای
- تجارت الکترونیکی
- تامین‌کنندگان ارتباطات ماهواره‌ای (SAP)
- ارائه‌دهندگان خدمات محتوایی و ارزش افزوده
- صندوق‌های مکانیزه فروش
- بانکداری دیجیتال
- فین‌تک
- صادرات نرم‌افزار و خدمات
- رمز ارز
- استاندارد و تنظیم مقررات

۴

نیازمندی‌ها در حوزه قانون‌گذاری

یکی از مهم‌ترین وظائف مجلس شورای اسلامی وضع قوانین و مقررات است. تجربه ادوار مجلس شورای اسلامی نشان می‌دهد که مجالس پیشین، تمرکز بسیار زیادی را بر مقوله قانون‌گذاری مصروف کرده که همین مسئله موجب تورم قوانین شده است. از سوی دیگر، سرعت تصویب اصلاحیه‌ها و الحاقیه‌های قوانین نشان‌دهنده وجود ضعف کارشناسی در طرح‌ها و لوایح در زمان تصویب در مجلس شورای اسلامی است.

یکی دیگر از مشکلات نهاد قانون‌گذاری، دور باطل عرضه و تقاضا است. انتظار مجلس برای ارائه لایحه از سوی دولت و انتظار دستگاه‌های اجرایی از مجلس برای تصویب قانون، چرخه باطلی است که هرگز به سرانجام نخواهد رسید. مجلس می‌تواند با ایجاد کمیسیون تخصصی در بخش فناوری اطلاعات و تشکیل کمیته‌های فرعی با حضور همه ذینفعان و صاحب‌نظران و دعوت از نمایندگان دستگاه‌های اجرایی و استفاده از تمامی ظرفیت‌های علمی و دانشگاهی کشور و بهره‌گیری از توان و تجربه مرکز پژوهش‌ها، رسماً اقدام به تدوین طرح‌ها و پیش‌نویس قوانین کند؛ هر چند که تصویب هر طرح نیازمند همکاری تنگاتنگ بدنه کارشناسی دولت است.

در این میان، با توجه به ماهیت و سرعت رشد فناوری‌های نوین، باید برای پویایی قوانین و مقررات و انعطاف‌پذیری نهادهای تقنین و رگولاتوری (تنظیم‌گری) تدبیری اندیشید. برای این منظور تشکیل کمیسیون فضای مجازی (یا هر نام دیگری) که خاص پرداختن به موضوعات فناوری اطلاعات و ارتباطات باشد، یکی طرح‌هایی است که می‌تواند در دستور کار مجلس یازدهم قرار گیرد. به علاوه، طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی، مجلس می‌تواند اختیار وضع بعضی از قوانین را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیون‌های داخلی خود تفویض کرده که خود منجر به تسریع در تصویب قوانین و مقررات در این حوزه خواهد شد.

با این وصف مجلس شورای اسلامی باید در زمان تصویب قوانین و مقررات حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات، اهداف اسناد بالادستی را مورد توجه قرار داده و برای تحقق رویکردهای ذیل تلاش کند:

- بهبود فضای کسب و کار، بالابردن قدرت رقابت و افزایش بهره‌وری عوامل تولید، اصلاح و بازسازی تولید ملی، بالا بردن درجه ساخت داخل تا محصول نهایی، شفاف‌سازی و به‌هنگام‌سازی آمار و اطلاعات، توسعه فرهنگ حمایت از سرمایه، کار، کالاها و خدمات ایرانی، گسترش تنوع ابزارهای سرمایه‌گذاری در بازار

سرمایه و تکمیل ساختارهای آن، حمایت از محققان و سرمایه‌گذاران و تشویق ورود سرمایه‌های ایرانی به حوزه‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر، تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات جلوگیری از ایجاد انحصار در چرخه تولید و تجارت تا مصرف؛

- اتخاذ رویکرد رفع موانع تولید و سرمایه‌گذاری، تسهیل شروع کسب‌وکار به ویژه از طریق تسریع در صدور مجوزها؛ الزام دستگاه‌های دولتی به مشورت با فعالان اقتصادی پیش از تصمیم‌گیری‌های اقتصادی؛ شفاف‌سازی اطلاعات و آمار مورد نیاز فعالان اقتصادی؛ شفاف‌سازی معاملات بخش عمومی؛ ایجاد دسترسی به بازار برای تولیدکنندگان کوچک و متوسط؛ باثبات و قابل پیش‌بینی کردن تغییر سیاست‌ها و تصمیم‌ها و رفتارهای دستگاه‌ها و مسئولان اقتصادی؛ ایجاد سامانه‌های پنجره واحد معاملات بخش عمومی و تجارت فرامرزی؛ هدایت ظرفیت‌های سیاست خارجی با هدف افزایش صادرات غیرنفتی و جذب سرمایه خارجی؛
- تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله، با رویکردی جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، مولد، درون‌زا، پیش‌رو، دانش‌بنیان و برون‌گرا؛
- تلاش برای تولید داخلی تجهیزات اساسی مورد نیاز صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات، به‌ویژه اقلام وارداتی، حمایت همه‌جانبه و هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش‌افزوده و با خالص ارزش‌آوری مثبت، تکمیل زنجیره ارزش و جلوگیری از خام‌فروشی، برنامه‌ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل‌دهی بازارهای جدید و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با سایر کشورها به‌ویژه با کشورهای منطقه و افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن؛
- اتخاذ رویکرد حمایت و تشویق فعالان اقتصادی غیردولتی، تعیین تکلیف نحوه تسویه بدهی‌های قطعی دستگاه‌های دولتی، پیش‌بینی تمهیدات استمهال یا امهال بدهی‌های سررسید شده بخش خصوصی به دولت

در ادامه این فصل از سند، به بیان چالش‌ها و خلاءهای موجود در قوانین و مقررات حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات پرداخته خواهد شد. لازم به ذکر است که در این سند تنها به بیان سرفصل‌ها اکتفا شده و شرح تفصیلی آن بعداً می‌تواند حسب لزوم در اختیار مجلس شورای اسلامی قرار گیرد.

۴-۱) طرح‌ها و لوایح معطل

- ۱) تعیین تکلیف طرح ایجاد سازمان نظام مهندسی فاوا (نمافا)
- ۲) تعیین تکلیف لایحه جامع مالکیت ادبی و هنری؛ شامل:
  - تحکیم ضمانت (تشدید مجازات) اجرای نقض حق مولف و نقض حقوق نرم‌افزار در فضای حقیقی و مجازی
  - تعیین فرآیند تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی مربوطه و حضور تمامی ذینفعان در جلسات تصمیم‌گیری
- ۳) تعیین تکلیف لوایح پنج‌گانه دولت؛ شامل:
  - لایحه حمایت از داده‌ها
  - لایحه تراکنش‌های الکترونیکی

- لایحه حکمرانی الکترونیکی
  - لایحه شناسه‌های الکترونیکی
  - لایحه حقوق مسئولیت ارائه‌دهندگان خدمات ارتباطات و فناوری اطلاعات
- (۴) تعیین تکلیف موضوع الحاق به معاهدات بین‌المللی حوزه مالکیت فکری از قبیل معاهده برن و تریپس و غیره
- (۵) تعیین تکلیف در خصوص تشدت شکل‌ها و اصناف فعال در بخش‌های مختلف صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات و تعیین صریح قلمرو فعالیت آن‌ها (از طریق اصلاح موادی از قانون نظام صنفی، اساسنامه سازمان نظام صنفی رایانه‌ای، و ادغام طرح جدید نمافا)
- (۶) تعیین تکلیف طرح ساماندهی پیام‌رسان‌های اجتماعی
- (۷) تعیین تکلیف ضمانت اجرای (حقوقی و کیفری) دستگاه‌ها برای اجرای مصوبات شورای عالی فضای مجازی

۲-۴) خلاءهای قانونی

- (۱) تدوین قوانین و مقررات بهره‌برداری از پول‌های مجازی و رمزارزها، فعالیت در زمینه تولید و عرضه و استخراج و معاملات این حوزه
- (۲) تدوین ضوابط بهره‌گیری از کیف پول‌های الکترونیکی (نحوه ایجاد، مسئولیت‌های قانونی ارائه‌دهندگان، ضوابط فعالیت کاربران، نحوه صدور مجوز و نهادهای ناظر و ...)
- (۳) تدوین قانون مشخص در خصوص نظام‌های پرداخت الکترونیک، تفکیک پرداخت‌های خرد و کلان، یکپارچه‌سازی صدور رمز پویا، تدوین الزامات قانونی بهره‌گیری از رمز پویا و بطور کلی الزامات قانونی برای تولید و استفاده از رمزهای الکترونیک
- (۴) اعتباربخشی به روش‌ها و فرایندهای احراز هویت الکترونیکی
- (۵) تدوین قانون بانکداری الکترونیکی، فعالیت‌های مالی و سپرده‌پذیری با ابزارهای فناورانه
- (۶) تدوین ضوابط فعالیت فینتک‌ها، استارت‌آپ‌های مالی و بورسی و بیمه‌ای
- (۷) تعیین تکلیف فعالیت در بازارهای مالی جهانی نظیر فارکس، فعالیت بروکرها و IBها، و...
- (۸) تدوین ضمانت اجرای نقض فیلترینگ، ساماندهی فعالیت VPNها و .....
- (۹) تدوین ضوابط و قواعد حکمرانی در فضای مجازی و در تعامل با فضای بین‌الملل
- (۱۰) تعیین ضوابط صلاحیت مراجع قضایی در رسیدگی به دعاوی حقوقی و کیفری منبث از فضای مجازی (از قبیل دعاوی ناشی از قراردادهای الکترونیکی، عرضه خدمات در فضای مجازی، و غیره)
- (۱۱) تسهیل دسترسی اشخاص خاص به اینترنت آزاد
- (۱۲) تدوین ضوابط خاص به منظور مقابله با فعالیت‌های مربوط به قمار و شرط‌بندی، سایت‌های پیش‌بینی مسابقات ورزشی و ...، عضویت و فعالیت در سایت‌ها، مشارکت در بازی‌ها، درآمدهای حاصله، بانیان و ...
- (۱۳) تدوین ضوابط لازم به منظور مقابله با فعالیت‌های رمالی، سرکتاب، دعانویسی و ... در فضای مجازی و تصریح در اطلاق درآمدها به عنوان درآمد نامشروع موضوع ماده ۲ قانون تشدید
- (۱۴) قوانین و مقررات حوزه حریم خصوصی (در فضای مجازی و حقیقی)، تعیین مصادیق و تدوین ضوابط گردآوری و پردازش و بهره‌برداری از داده‌های شخصی (اصلاح مواد مرتبط از قانون تجارت الکترونیک)

- (۱۵) تعیین قواعد و مسئولیت‌های قانونی نشت اطلاعات برای توسعه‌دهندگان نرم‌افزارها، ارائه‌دهندگان خدمات زیرساختی و محتوایی، مسئولیت قصور یا تقصیر دستگاه‌های دولتی
- (۱۶) تدوین قانون حمایت از پایگاه‌های داده، ضوابط مربوط به عرضه و خرید و فروش دیتابیس‌های اطلاعاتی
- (۱۷) تعیین مصادیق مزاحمت در فضای مجازی، ضمانت اجرای قانونی مزاحمت با استفاده از ابزارهای فناورانه
- (۱۸) تدوین ضوابط فعالیت در حوزه اینترنت اشیا (تولید، عرضه، محتوا، حریم خصوصی، اطلاعات و ...)
- (۱۹) تدوین ضوابط بازاریابی و تبلیغات در فضای مجازی، تعیین مصادیق اسپم (موبایلی، ایمیلی، پیامکی، و ...) و ضمانت اجرای ارسال اسپم، الزام Opt-in یا Opt-Out
- (۲۰) ضوابط عرضه خدمات رایانه‌ای و اینترنتی به کودکان، عرضه اینترنت پاک و تجهیزات پاک
- (۲۱) ضوابط تولید، عرضه و فروش بازی‌های رایانه‌ای و ابزارهای مربوط با گیمرها، عرضه بازی‌های پاک (عدم اجرای مصوبات بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای به علت جایگاه قانونی مصوبات این بنیاد و مشکل ضمانت اجرای آن‌ها)
- (۲۲) ایجاد تسهیلات به منظور توسعه ابزارهای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری ویژه کودکان، اپراتورها و سیم‌کارت‌های کودک، اینترنت پاک ویژه کودکان
- (۲۳) الزام قانونی اپراتورها و ارائه‌دهندگان خدمات دسترسی و خدمات میزبانی به تنظیم SLA با کاربران
- (۲۴) رفع انحصار در زمینه عرضه پهنای باند بین‌الملل
- (۲۵) تدوین ضوابط فعالیت و مسئولیت‌های قانونی ارائه‌دهندگان خدمات زیرساختی (تامین‌کنندگان خدمات دسترسی، ارائه‌دهندگان خدمات میزبانی و مراکز داده) و تفکیک مسئولیت‌ها به منظور انتقال مسئولیت به کاربران و رفع مسئولیت از خدمت‌دهنده
- (۲۶) تدوین ضوابط فعالیت و مسئولیت‌های قانونی ارائه‌دهندگان محتوا (نظیر خبرگزاری‌ها، رسانه‌های تعاملی و شبکه‌های اجتماعی، بلاگ‌ها، رسانه‌های VoD نظیر آپارات و ...) به منظور انتقال مسئولیت به کاربران و رفع مسئولیت از خدمت‌دهنده
- (۲۷) تدوین ضوابط فعالیت‌های خدمات ارزش افزود (VAS)، به طور مشخص خدمات ارزش افزوده بر بستر تلفن همراه
- (۲۸) تدوین ضوابط مربوط به احراز هویت کاربران و یکپارچه‌سازی سیستم احراز هویت برای فعالیت‌های خاص
- (۲۹) الزام دستگاه دولتی (وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی یا وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات) به اصالت‌سنجی سوره‌س‌کدها در زمان ثبت نرم‌افزار و نگهداری ۲۰ ساله کدها به منظور رسیدگی در دعوی آینده
- (۳۰) تدوین ضوابط تکمیلی به منظور حمایت از اسرار تجاری (Secret Trade) در فضای حقیقی و بستر الکترونیک، جرم‌انگاری تحصیل غیرمجاز اسرار تجاری، با تاکید بر اسرار تجاری در فضای غیرالکترونیکی و تحصیل غیرمجاز اسرار)
- (۳۱) تعیین تفکیک قلمرو حاکمیت ماده ۱۳ قانون جرایم رایانه‌ای، ماده ۶۷ قانون تجارت الکترونیک، ماده ۱ و ۲ قانون تشدید به منظور ایجاد وحدت رویه قضایی
- (۳۲) الزام بانک مرکزی به تجمیع کارت‌های بانکی و صدور کارت واحد

۳-۴) نهادها و مجوزها

- ۱) تعیین ضمانت اجرای حقوقی و کیفری برای الزام دستگاه‌ها به اجرای مصوبات شورای عالی فضای مجازی (با پشتوانه قانونی توسط مجلس شورای اسلامی)
- ۲) تعیین تکلیف در خصوص تشکلت‌ها و اصناف فعال در بخش‌های مختلف صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات و تعیین صریح قلمرو فعالیت آن‌ها
- ۳) تعیین تکلیف در خصوص تداخل فعالیت استارت‌آپ‌ها و صنوف سنتی، تعیین فرآیند صدور مجوز و دستگاه متولی و نحوه نظارت (و تعیین حدود نهادهای متولی)
- ۴) بازنگری در ماهیت، ضوابط صدور، و مرجع صدور نماد اعتماد الکترونیک، تعیین مشخص جایگاه نماد اعتماد الکترونیک، قلمرو نماد و نسبت آن با پروانه‌های صنفی و مجوزهای فعالی صادره از سازمان نظام صنفی رایانه‌ای و اتحادیه کسب و کارهای اینترنتی و تشکلهای مشابه
- ۵) تعیین حدود وظایف و اختیارات مرکز توسعه فناوری اطلاعات و رسانه‌های دیجیتال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، و تدوین ضوابط مربوط به هر یک از فعالیت‌ها، کد شامد و ...
- ۶) تعیین حدود وظایف و اختیارات ساترا، تدوین ضوابط نشر محتوای صوت و تصویر فراگیر در فضای مجازی، مجوزهای فعالیت، فعالیت‌های نیازمند اخذ مجوز، نهادهای ناظر و ...
- ۷) تدوین قوانین تکمیلی به منظور تسهیل صدور مجوزها، ضمانت اجرای نقض قانون اجرای اصل ۴۴ توسط دستگاه‌های دولتی و مسئولیت‌های قانونی کارمندان دولت
- ۸) تجمیع و تسهیل فرآیند ثبت نرم‌افزار (وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، شورای اجرایی فناوری اطلاعات و ...)، فرآیند صدور شناسنامه‌های نرم‌افزار، ثبت نرم‌افزارهای خاص منظوره، نرم‌افزارهای مکمل، یا زیرساختی، هر گونه بستر نرم‌افزاری
- ۹) اصلاح ماده ۲۱ قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد، الزام دستگاه دولتی به تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی تکمیلی در خصوص نحوه اجرا و فرآیند صدور مجوزهای نرم‌افزارها
- ۱۰) تجمیع پروانه بهره‌برداری وزارت صمت با تاییدیه فنی شورای اجرایی فناوری اطلاعات و شناسنامه نرم‌افزار صادره از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۱۱) اصلاح ماده ۱۰ قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای، تعیین چارچوب و ضوابط مشخص برای فعالیت کمیته حق اختراع، تسهیل فرآیند ثبت اختراعات نرم‌افزاری، تعیین مهلت رسیدگی به درخواست‌ها

۴-۴) حوزه بین‌الملل

- ۱) پیگیری طرح الحاق و حسب لزوم پیشنهاد طرح در خصوص ایجاد معاهدات بین‌المللی در زمینه پی‌جویی جرایم سایبری (نظیر بوداپست و ...)
- ۲) امضای موافقت‌نامه قضایی با کشورهای محل فعالیت مجرمین (چین، ترکیه، قبرس و ...) به منظور استرداد مجرمین و پیگرد قانونی فعالیت‌های مجرمین
- ۳) تعیین تکلیف در خصوص الحاق به معاهدات بین‌المللی حوزه مالکیت فکری از قبیل معاهده برن و ...

۴-۵) مرتبط با دستگاه قضا

- (۱) تدوین ضوابط به منظور تصریح دستگاه قضایی در فرایند تامین دلیل قضایی در دعاوی حوزه فضای مجازی
- (۲) الزام دستگاه قضا به راه‌اندازی دادگاه‌های الکترونیک، تدوین ضوابط فعالیت و راه‌اندازی این دادگاه‌ها، تعیین کمیته ناظر (با حضور دستگاه‌های نظارتی، نمایندگان دولت و بخش خصوصی) به منظور نظارت نامحسوس بر جلسات رسیدگی، اصلاح ضابطه صلاحیت در دعاوی حقوقی و کیفری
- (۳) الزام دستگاه قضا برای به‌روزرسانی سامانه انتشار آراء قضایی و انتشار روزآمد آراء
- (۴) الزام دستگاه قضا به ارائه آموزش‌های تخصصی به قضات مراجع تخصصی و ایجاد رویه قضایی پایدار در زمینه مواجهه با جرایم فضای مجازی

۵ | نیازمندی‌ها در حوزه نظارت

تمرکز بسیار زیاد بر مقوله قانون‌گذاری و غفلت از اجرای صحیح وظایف نظارتی، یکی از آسیب‌های بزرگ در ادوار پیشین مجلس شورای اسلامی بوده است. همین مسئله موجب تورم قوانین شده و عارضه دیگری را بر نظام قانون‌گذاری کشور حادث کرده است. به علاوه، عدم اجرای مصوبات قانونی مجلس (به دلیل عدم نظارت مجلس بر حسن اجرای قوانین)، تلاش‌های صورت گرفته برای تصویب قانون را نیز در آینده به محاق خواهد برد.

از سوی دیگر، روند رو به رشد تصویب اصلاحیه‌ها و الحاقیه‌های قوانین نشان می‌دهد که در زمان تصویب قوانین، نکات بسیاری مغفول مانده است. این در حالی است که ایفای صحیح وظایف نظارتی مجلس می‌تواند به آسیب‌شناسی اجرای قوانین و وضعیت دستگاه‌های اجرایی کمک کرده، مسیر تصویب قوانین آتی مجلس را تسهیل کرده و قوانین را کارآمد کند. علی‌رغم ایجاد معاونت نظارت در مجلس، رویکرد جاری مجلس شورای اسلامی مؤید تمرکز بر تصویب قوانین است و کارکرد معاونت نظارت نیز به خوبی مشخص نشده است.

بنابراین فعال‌سازی ابزارهای نظارتی مجلس به منظور نظارت بر حسن اجرای قوانین، ایجاد بازوهای نظارتی - مشورتی در قالب کمیته‌های فرعی کمیسیون‌ها و برنامه‌ریزی هوشمندانه برای اجرای طرح‌های نظارتی و اولویت‌دهی به آن‌ها و نیز تمرکز بر اجرای طرح‌های پایش و نظارت الکترونیکی بر عملکرد دستگاه‌های اجرائی کشور، و فعالیت جدی‌تر دیوان محاسبات می‌تواند به بهبود عملکرد مجلس کمک کند.

راهکارهای پیشنهادی زیر برای این منظور ارائه می‌شود:

- (۱) تشکیل ساختار نظارتی جامع در مجلس شورای اسلامی (با رویکرد نظارت مداوم به جای نظارت اقتضایی)
- (۲) برگزاری مداوم، مکرر، و منظم جلسات استماع در کمیسیون‌ها با حضور دستگاه‌های مجری و همه ذینفعان بخش خصوصی (از جمله سازمان نظام صنفی رایانه‌ای به عنوان بزرگترین شکل بخش خصوصی در حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات)
- (۳) تاکید بر نظارت بر عملکرد دستگاه‌های دولتی در زمینه اجرای مصوبات شورای عالی فضای مجازی (و سایر شوراها و عالی)
- (۴) نظارت بر حسن اجرای احکام مربوط به تسهیل و بهبود محیط کسب و کار

- ۵) نظارت بر حسن اجرای احکام برنامه‌های توسعه از سوی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
- ۶) نظارت بر حسن اجرای قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات و آیین‌نامه مربوط
- ۷) تشکیل کمیسیون تخصصی فضای مجازی و ایجاد کمیته‌های متعدد کارشناسی برای ارزیابی وضعیت موجود و تدوین قوانین حوزه فضای مجازی
- ۸) نظارت بر روند پیشرفت شبکه ملی اطلاعات (با تاکید بر نقش نظارتی مجلس شورای اسلامی)
- ۹) الزام دستگاه‌های دولتی برای تدوین آیین‌نامه‌های معطل موضوع قانون تجارت الکترونیک
- ۱۰) نظارت بر فعالیت‌های سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی و حسن اجرای مصوبات کمیسیون عالی تنظیم مقررات
- ۱۱) نظارت بر استفاده بهینه از منابع مخابراتی (بالاخص باندهای فرکانسی ۷۰۰-۸۰۰ مگاهرتز)
- ۱۲) نظارت بر استفاده بهینه از پهنای باند شبکه بین‌الملل
- ۱۳) نظارت بر فعالیت اپراتورهای مخابراتی
- ۱۴) نظارت بر فعالیت رسانه‌های صوت و تصویر فراگیر، محتواهای گمراه‌کننده و جعلی در فضای مجازی
- ۱۵) تعیین مرجع واحد به عنوان رگولاتور/تنظیم‌گر محتوا در فضای مجازی و تدوین ضوابط فعالیت مرجع ناظر
- ۱۶) نظارت بر توسعه محتوا بر بستر شبکه ملی اطلاعات
- ۱۷) نظارت بر فرآیند ثبت آثار ادبی و هنری و رایانه‌ای (موضوع آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۱ قانون حمایت از حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان، و آیین‌نامه اجرایی مواد ۲ و ۱۷ قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای)
- ۱۸) ارزیابی عملکرد کمیته حق اختراع نرم‌افزارهای رایانه‌ای (موضوع ماده ۱۰ قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای)
- ۱۹) نظارت بر بازار بازی‌های رایانه‌ای و ارزیابی عملکرد بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در زمینه بازی‌های رایانه‌ای

۱۶

پیشنهاد برنامه برای کمیسیون‌های تخصصی

کمیسیون‌ها به عنوان بازوهای علمی و تخصصی مجلس، نقش بی بدیلی در افزایش قدرت تقنینی و نظارتی مجلس شورای اسلامی دارند. تقسیم کار صحیح و تفکیک وظایف کمیسیون‌ها و نیز اولویت‌بندی برنامه‌های آن‌ها، منجر به بهبود عملکرد مجلس شورای اسلامی خواهد شد.

وفق ماده ۴۵ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، هریک از کمیسیون‌های تخصصی مجلس، در محدوده‌های تخصصی خود دارای وظایف و اختیارات ذیل هستند؛

- بررسی طرح‌ها و لوایح ارجاعی و گزارش آن به مجلس شورای اسلامی
- بررسی و تصویب آزمایشی طرح‌ها و لوایح و همچنین تصویب دائمی اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت طبق اصل (۸۵) قانون اساسی
- رسیدگی به درخواست‌های تحقیق و تفحص
- رسیدگی به سؤال نمایندگان از رئیس‌جمهور و وزیران
- بررسی موارد ارجاعی از لوایح برنامه توسعه و بودجه سالانه و گزارش آن به کمیسیون تلفیق
- کسب اطلاع از کم و کیف اداره امور کشور، دریافت و بررسی گزارش‌های عملکردی و نظارتی از اجرای قوانین مربوط به دستگاه‌های ذی‌ربط
- تهیه گزارش موردی و سالانه در خصوص امور اجرایی دستگاه‌ها و نحوه اجرای قوانین به خصوص قانون برنامه توسعه و بودجه سالانه و ارائه نکات مثبت، منفی و پیشنهاد نحوه اصلاح آن و تقدیم گزارش به مجلس برای قرائت

در ادامه این سند، برخی پیشنهادات سازمان نظام صنفی رایانه‌ای به منظور پیگیری و طرح در کمیسیون‌های تخصصی مجلس به اجمال بیان می‌شوند.

۱-۶) کمیسیون فرهنگی

وفق ماده (۵۶) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، وظیفه تقنینی و نظارتی کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی متمرکز بر موضوعات فرهنگی و هنری، ارشاد و تبلیغ اسلامی، صدا و سیما و ارتباطات جمعی، تربیت بدنی، خانواده، زنان و جوانان است.

از سال دوم دوره دهم مجلس شورای اسلامی، پیشنهاد تشکیل کمیسیون فضای مجازی در مجلس مطرح شد لیکن مورد تصویب قرار نگرفت و در نهایت، کمیته فضای مجازی ذیل کمیسیون فرهنگی مجلس آغاز به کار کرد. بدیهی است که به واسطه ماهیت و اهداف کمیسیون مزبور، رویکرد کمیته فضای مجازی صرفاً به ابعاد فرهنگی منحصر شد.

ماحصل فعالیت سه ساله کمیته فضای مجازی، بشرح ذیل است؛

- ارائه طرح ساماندهی پیام‌رسان‌های اجتماعی
- جلسات نظارتی و کارشناسی در خصوص رمز ارزها
- جلسات نظارتی و کارشناسی در زمینه تنظیم‌گری صوت و تصویر فراگیر
- جلسات نظارتی و کارشناسی در زمینه مسائل و مشکلات سایت‌های دانلود فیلم مانند VODها، Video UGC و Sharing Platforms
- جلسات نظارتی و کارشناسی در زمینه صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی

روشن است که علیرغم حجم انبوه مسائل و مشکلات قابل بررسی در این کمیسیون، تعداد انگشت‌شماری از فعالیت‌های این کمیسیون به حوزه فضای مجازی اختصاص یافته است.

برخی از پیشنهاد‌های سازمان نظام صنفی رایانه‌ای به منظور پیگیری و طرح در کمیسیون مزبور به شرح ذیل است:

- ۱) تعیین تکلیف لایحه جامع مالکیت ادبی و هنری - تجمیع قوانین متعدد و متشتت حوزه مالکیت فکری آثار ادبی و هنری؛ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان، قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی، قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای، قانون تجارت الکترونیک
- ۲) بررسی کارشناسی و همه‌جانبه طرح الحاق به کنوانسیون برن و معاهده تریپس
- ۳) نظارت بر عملکرد دولت در زمینه حکمرانی فرهنگی در عرصه فضای مجازی
- ۴) تدوین قوانین و طرح‌های تکمیلی به منظور صیانت از محتوا در بستر فضای مجازی و حقیقی
- ۵) تدوین ضوابط لازم به منظور استقرار سامانه‌های فنی احراز اصالت محتوا (بالاخص در حوزه صوت و تصویر) با هدف صیانت از محتوا در فضای مجازی
- ۶) تدوین طرح صیانت از حقوق کاربران در فضای مجازی
- ۷) ایجاد بستر قانونی به منظور شکل‌گیری مشارکت‌های مردمی در پایش و سالم‌سازی فضای مجازی
- ۸) ارائه خدمات و تسهیلات برای مشارکت بخش خصوصی در زمینه تولید و عرضه محتوا بر بستر شبکه ملی اطلاعات
- ۹) تعیین قلمرو انحصار سازمان صدا و سیما و تداخل آن با سایر دستگاه‌ها
- ۱۰) تدوین ضوابط خاص به منظور فعالیت خبرگزاری‌های الکترونیکی، رسانه‌های جدید (تعاملی IPTV OTT و تلویزیون‌های اینترنتی و غیره)

نظرات پیشنهادی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای در خصوص تقنین قوانین حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات به یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی

- (۱۱) تهیه و تدوین قانون جامع تبلیغات بازرگانی (با بهره‌گیری از پیش‌نویس تهیه شده از سوی مرکز پژوهش‌های مجلس)
- (۱۲) تعیین قواعد و ضوابط تبلیغات در فضای مجازی و الزام دستگاه‌های دولتی به تدوین آیین‌نامه‌های معطل موضوع قانون تجارت الکترونیک
- (۱۳) تدوین ضوابط فعالیت کسب‌وکارهای اینترنتی مرتبط با حوزه گردشگری، و صنایع دستی و میراث فرهنگی
- (۱۴) تدوین طرح پیشگیری و مقابله با محتوای جعلی و گمراه‌کننده در فضای مجازی
- (۱۵) تدوین طرح صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی
- (۱۶) ترویج سبک زندگی سالم در فضای مجازی با هدف ارتقاء در اخلاق فضای مجازی
- (۱۷) تعیین تکلیف طرح ساماندهی پیام‌رسان‌های اجتماعی
- (۱۸) بازنگری قانون نحوه مجازات فعالان غیرمجاز حوزه سمعی و بصری
- (۱۹) نظارت بر حسن اجرای قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات و آیین‌نامه مربوط
- (۲۰) ایجاد ساختار مناسب برای تصمیم‌گیری و نظارت بر محتوای فضای مجازی، تعیین مرجع واحد به عنوان رگولاتور/تنظیم‌گر محتوا در فضای مجازی و تدوین ضوابط فعالیت مرجع ناظر
- (۲۱) رفع تعارضات و ابهامات در زمینه تنظیم‌گری محتوا در فضای مجازی
- (۲۲) ناظر بر حسن اجرای آیین‌نامه موضوع ماده ۲۱ قانون حمایت از حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان، نظارت بر فرآیند ثبت آثار
- (۲۳) نظارت بر فعالیت رسانه‌های صوت و تصویر فراگیر، محتوای گمراه‌کننده و جعلی استقرار شبکه ملی اطلاعات، صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی و ساماندهی پیام‌رسان‌های اجتماعی

۲-۶) کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری

وفق ماده ۴۶ آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری برای انجام وظایف محوله در محدوده آموزش و پرورش عمومی، آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزش عالی، تحقیقات و فناوری، تشکیل شده است. برای نیل به این اهداف، ساختارهای تخصصی در قالب کمیته آموزش و پرورش، کمیته مهارتی، کمیته آموزش عالی و علوم پزشکی، کمیته تحقیقات و فناوری و کمیته بودجه آموزش و پرورش و آموزش عالی در این کمیسیون وجود دارند.

برخی از پیشنهاد‌های سازمان نظام صنفی رایانه‌ای به منظور پیگیری و طرح در کمیسیون مزبور به شرح ذیل است:

- (۱) الزام سیستم آموزشی کشور به تربیت افراد متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار به جای مدرک‌گرایی
- (۲) بازنگری در ارتباط بین صنعت و دانشگاه (در بخش صنعت ارتباطات و فناوری اطلاعات)
- (۳) جهت‌دهی و اولویت‌بندی طرح‌های پژوهشی حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و نظارت کیفی بر حسن اجرای آن‌ها
- (۴) نظارت جامع و کامل بر هزینه‌کرد بودجه‌های پژوهشی و افزایش بودجه پژوهشی کشور در بخش صنعت مولد فناوری اطلاعات و ارتباطات

- ۵) تمرکز بر تجاری‌سازی طرح‌های پژوهشی، ثبت اختراع و تجاری‌سازی اختراعات
- ۶) تعیین تکلیف طرح حمایت از مالکیت صنعتی
- ۷) نظارت و بازنگری در فعالیتهای کمیته حق اختراع (موضوع ماده ۱۰ قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای)
- ۸) توسعه زیرساخت‌های آموزش الکترونیکی و ضرورت الزام مراکز آموزش عالی به توسعه آموزش‌های الکترونیکی بالاخص در مقطع تحصیلات تکمیلی
- ۹) ضرورت اجرای طرح‌های بازآموزی (ضمن خدمت) در قالب آموزش الکترونیکی به منظور توانمندسازی پرسنل بخش دولتی
- ۱۰) ضرورت نظارت بر مراکز جامع علمی کاربردی و بررسی میزان تحقق اهداف آموزشی این مراکز
- ۱۱) ایجاد نظام جامع استعدادیابی، هدایت‌های شغلی و تحصیلی در مقاطع مختلف تحصیلی
- ۱۲) حمایت از توسعه ابزارهای فنی به منظور صیانت از محتوا (DRM)
- ۱۳) صیانت از محتوای علمی و آموزشی در فضای مجازی
- ۱۴) مقابله با وبسایت‌های مروج تقلب علمی در فضای مجازی
- ۱۵) نظارت بر حسن اجرای قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی و آیین‌نامه مربوط
- ۱۶) حمایت از توسعه ابزارهای هوشمند به منظور سنجش تقلب علمی و الزام دستگاه‌های آموزشی و پژوهشی به بهره‌گیری از این سامانه‌ها
- ۱۷) الزام دستگاه‌ها به بهره‌گیری از سامانه‌های مدیریت دانش (KMS)
- ۱۸) ضرورت بازنگری در مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات (تعامل و در صورت لزوم تعیین ضمانت اجرای آنها)
- ۱۹) به روزرسانی قوانین در راستای تسهیل کسب‌وکارهای نوپا و دانش‌بنیان (با تمرکز بر اصلاح احکام قانونی مرتبط با بیمه، تأمین اجتماعی و معافیت‌های مالیاتی کسب‌وکارهای نوپا)
- ۲۰) توسعه بازار آموزش عالی در سطح منطقه با بهره‌گیری از آموزش‌های الکترونیکی
- ۲۱) الزام وزارت آموزش و پرورش به آموزش اقسام مالکیت‌های فکری (مالکیت ادبی و هنری، و مالکیت صنعتی) در منابع درسی مقاطع مختلف تحصیلی
- ۲۲) نظارت بر فعالیت نهادهای درگیر در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان نظیر صندوق نوآوری و شکوفایی، بنیاد ملی نخبگان، شهرک‌های علمی و تحقیقاتی و شرکت‌های دانش‌بنیان، پارک‌های علم و فناوری، سازمان ملی استاندارد، و غیره
- ۲۳) نظارت بر حسن اجرای نقشه جامع علمی کشور
- ۲۴) نظارت بر حسن اجرای تکالیف مربوط به هوشمندسازی مدارس (مفاد بخش ۱۳ قانون برنامه پنجساله ششم)

۳-۶) کمیسیون اجتماعی

وفق ماده ۴۷ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، کمیسیون اجتماعی برای انجام وظایف محوله در محدوده امور اداری و استخدامی، کار، اشتغال، روابط کار و تعاون تشکیل شده است.

نظرات پیشنهادی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای در خصوص تقنین قوانین حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات به یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی

برخی از پیشنهادات سازمان نظام صنفی رایانه‌ای به منظور پیگیری و طرح در کمیسیون مزبور به شرح ذیل است؛

- (۱) توسعه نظام اداری الکترونیک و بازنگری در ساختار و تشکیلات اداری دولت به منظور تحقق دولت الکترونیک،
- (۲) شفاف‌سازی الکترونیکی فرآیندهای اداری، به منظور مقابله با فساد و افزایش اعتماد عمومی نسبت به نهادهای اداری
- (۳) دانش‌بنیان کردن نظام اداری از طریق به‌کارگیری اصول مدیریت دانش و یکپارچه‌سازی اطلاعات
- (۴) توجه به نقش دورکاری (الکترونیکی) در تمرکز زدایی از کلان‌شهرها و کاهش حمل‌ونقل عمومی غیرضروری
- (۵) تدوین ضوابط دورکاری (الکترونیکی) در ادارات دولتی و بخش عمومی، و ایجاد پلتفرم‌ها و زیرساخت‌های این امر در دستگاه‌ها
- (۶) تعیین ضوابط فعالیت موسسات کارپایی (سایت‌های الکترونیکی) و اعزام نیروی متخصص به خارج از کشور
- (۷) الزام سیستم آموزشی کشور بر تربیت افراد متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار
- (۸) توجه به مهارت (به جای مدرک) در نظام اداری و استخدامی کشور
- (۹) الزام وزارت کار بر ایجاد اطلاعات بازار کار در قالب یک نظام جامع الکترونیکی
- (۱۰) لزوم دادرسی الکترونیکی در هیات‌های تشخیص و حل اختلاف اداره کار
- (۱۱) لزوم توجه هیات‌های تشخیص و حل اختلاف به قراردادهای الکترونیکی کار
- (۱۲) اعتباربخشی به فعالیت‌های فریلنسری و لزوم برخورداری آن‌ها از خدمات تامین اجتماعی
- (۱۳) اعتباربخشی به کسب‌وکارهای اینترنتی شخصی و خانوادگی و لزوم برخورداری از خدمات تامین اجتماعی
- (۱۴) توجه به توسعه کسب‌وکارهای اینترنتی و نقش آن در کاهش بیکاری و چالش‌های موجود در بازار کار و اشتغال
- (۱۵) توجه به نقش تبلیغات مخرب در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی بر فرسایش و تنزل سرمایه اجتماعی کشور
- (۱۶) حمایت از شکل‌گیری مشارکت‌های مردمی و تشکل‌های مردم نهاد در حوزه حریم خصوصی و حمایت از داده
- (۱۷) تشویق مشارکت‌های مردمی به منظور نظارت و پایش محتوا در فضای مجازی

۴-۶) کمیسیون اقتصادی

وفق ماده ۴۸ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، کمیسیون اقتصادی برای انجام وظایف محوله در محدوده اقتصاد و دارایی، بازرگانی داخلی، و بازرگانی خارجی تشکیل شده است.

برخی از پیشنهادات سازمان نظام صنفی رایانه‌ای به منظور پیگیری و طرح در کمیسیون مزبور به شرح ذیل است:

- (۱) نظارت بر حسن اجرای قوانین بالادستی؛ قانون اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، و قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور
- (۲) نظارت بر وضعیت صدور مجوزها و ارزیابی عملکرد دستگاه‌های مختلف در سامانه G4B.ir

- ۳) ارزیابی عملکرد مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار و نیز هیات مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار
- ۴) نظارت بر عملکرد شورای رقابت، تعیین شفاف مصادیق رویه‌های ضدرقابتهی (اصلاح موادی از قانون اجرای اصل ۴۴ و تعیین ضمانت اجرای حقوقی و کیفری)، تصویب دستورالعمل‌هایی به منظور تعیین نظام قیمت‌گذاری (بالاخص در بخش خدمات) فناوری اطلاعات و ارتباطات
- ۵) حضور نماینده سازمان نظام صنفی رایانه‌ای (به عنوان بزرگترین تشکل بخش خصوصی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات) در شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی
- ۶) تعیین تکلیف نهایی لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت با هدف تسهیل کسب‌وکار، اعتباربخشی به کسب‌وکارهای الکترونیک، و انجام الکترونیکی فرایندهای اداری
- ۷) توسعه ابزارهای نظارت الکترونیک در بازارهای پولی و مالی، بازارهای عرضه و تقاضای صنایع بالادستی
- ۸) هوشمندسازی نظام مالیاتی با تشکیل پایگاه‌های اطلاعاتی پایه (موضوع ماده ۱۶۹ ق.م.م) و بکارگیری ابزارهای هوشمند برای پردازش و تحلیل داده‌ها
- ۹) نظارت بر حسن اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان و دریافت گزارش از کارگروه راهبری سامانه مؤدیان در مواعد مقرر شش‌ماهه
- ۱۰) تسهیل قوانین مالیاتی برای کسب‌وکارهای نوپا (در بخش مالیات بر درآمد)
- ۱۱) هوشمندسازی نظام آماری کشور، با جمع‌آوری الکترونیکی داده‌ها و استناد به پایگاه‌های اطلاعاتی مرجع
- ۱۲) تدوین قوانین و مقررات بهره‌برداری از پول‌های مجازی و رمزارزها، فعالیت در زمینه تولید و عرضه و استخراج و معاملات این حوزه
- ۱۳) تدوین ضوابط بهره‌گیری از نظام ارزهای دیجیتال به منظور دور زدن تحریم‌ها
- ۱۴) تدوین ضوابط بهره‌گیری از کیف پول‌های الکترونیکی (نحوه ایجاد، مسئولیت‌های قانونی ارائه‌دهندگان، ضوابط فعالیت کاربران، نحوه صدور مجوز و نهادهای ناظر و ...)
- ۱۵) تدوین قانون مشخص در خصوص نظام‌های پرداخت الکترونیک، تفکیک پرداخت‌های خرد و کلان،
- ۱۶) الزامات قانونی برای تولید و استفاده از رمزهای الکترونیک، تدوین الزامات قانونی بهره‌گیری از رمز پویا، یکپارچه‌سازی صدور رمز پویا
- ۱۷) اعتباربخشی به روش‌ها و فرایندهای احراز هویت الکترونیکی در بازارهای پولی و مالی
- ۱۸) بانگری در نظام بانکداری الکترونیکی کشور
- ۱۹) تدوین ضوابط فعالیت‌های مالی و سپرده‌پذیری با ابزارهای فناورانه
- ۲۰) تدوین ضوابط فعالیت فین‌تک‌ها، استارت‌آپ‌های مالی و بورسی و بیمه‌ای
- ۲۱) تعیین تکلیف فعالیت در بازارهای مالی جهانی نظیر فارکس، فعالیت بروکرها و IBها، و...
- ۲۲) مشارکت سازمان نظام صنفی رایانه‌ای در شناسایی و تعیین کسب‌وکارهای (بالاخص در بخش خدمات) مشمول مالیات بر ارزش افزوده در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات
- ۲۳) حمایت از توسعه بازار دارایی‌های فکری و تامین مالی استارت‌آپ‌ها از طریق بازارهای مالی اختصاصی
- ۲۴) تدوین ضوابط مربوط به نظام تامین مالی جمعی یا کراودفاندینگ (Crowd-funding) و حمایت از سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر (VC) و طرح‌های تکمیلی به منظور استقبال از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی

نظرات پیشنهادی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای در خصوص تقنین قوانین حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات به یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی

- (۲۵) پوشش ریسک‌های سرمایه‌گذاری کسب‌وکارهای نوپا از طریق حمایت‌های بیمه‌ای کارآمد و تضمین سرمایه مردم در تامین مالی جمعی
- (۲۶) پیش‌بینی راهکارهای جایگزین در خصوص ارائه ضمانت‌نامه‌های بانکی توسط بخش خصوصی در قراردادهای دولتی، از جمله ایجاد شرکت‌های تضمین (Companies Surety) به منظور رقابت با نظام بانکی در صدور ضمانت‌نامه، ضبط دارایی‌های نامشهود، و غیره
- (۲۷) تدوین ساختار و چارچوب قراردادهای مشارکت عمومی-خصوصی (PPP) در طرح‌های زیرساختی حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و الزام دولت به بهره‌گیری از توان و تخصص و سرمایه بخش خصوصی
- (۲۸) الزام دولت به رفع انحصار از واردات پهنای باند بین‌الملل یا خصوصی‌سازی شرکت ارتباطات زیرساخت و عرضه بخشی از سهام آن در بورس (با اصلاح قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات)
- (۲۹) تمرکز بر صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات (به عنوان یک صنعت پویا، مولد، و زیرساختی در دنیا) به منظور رفع بیکاری و چالش‌های موجود در بازار کار و اشتغال کشور
- (۳۰) نظارت جامع بر نحوه هزینه‌کرد وام وجوه اداره شده
- (۳۱) نظارت بر نظام قیمت‌گذاری در بخش‌های مختلف فناوری اطلاعات و ارتباطات، الزام دستگاه‌های دولتی به بهره‌گیری از تعرفه سالیانه مصوب سازمان نظام صنفی رایانه‌ای
- (۳۲) تعیین قالب قراردادهای خرید خدمات مشاوره فناوری اطلاعات و ارتباطات در بخش دولتی
- (۳۳) اصلاح فرآیند نظام رتبه‌بندی شرکت‌ها و ارجاع کار
- (۳۴) تعیین ضمانت اجرا برای اجرای احکام صادره از سوی شورای انتظامی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای توسط سازمان تعزیرات حکومتی، با بازنگری در آیین‌نامه اجرایی مواد ۲ و ۱۷ قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای
- (۳۵) دریافت گزارش عملکرد سامانه یکپارچه اطلاعات شرکت‌های دولتی (موضوع بند ۲ تبصره ۲ قانون بودجه سال ۹۹)
- (۳۶) دریافت گزارش عملکرد اختصاص یک‌درصد از اعتبارات طرح‌های توسعه‌ای سالانه شرکت‌های دولتی برای ارتقاء توان علمی، فناوری و نوآوری (موضوع بند ۳ ماده ۴۸ قانون برنامه ششم توسعه)
- (۳۷) توسعه دیپلماسی اقتصادی به منظور توسعه صادرات خدمات و نرم‌افزارهای رایانه‌ای به کشورهای فارسی زبان
- (۳۸) توجه به اقتصاد دانش‌بنیان به عنوان یکی از پنج مؤلفه اصلی اقتصاد مقاومتی، تصویب قوانین تکمیلی برای توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و توجه به نقش دانش در تولید ثروت و اشتغال
- (۳۹) تدوین نظام جامع ارزش‌گذاری دارایی‌های فکری
- (۴۰) توسعه بازار دارایی‌های فکری و بررسی امکان عرضه اقسام مالکیت‌های فکری (اعم از ادبی و هنری و صنعتی) در این بازار
- (۴۱) رفع مشکلات سامانه ستاد
- (۴۲) بهبود نظام رتبه‌بندی شرکت‌های حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات با مشارکت سازمان نظام صنفی رایانه‌ای

۵-۶) کمیسیون حقوقی و قضائی

وفق ماده ۵۷ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، کمیسیون قضایی و حقوقی برای انجام وظایف محوله در محدوده امور قضایی و حقوقی تشکیل شده است.

قوانین مهم کشور از قبیل قانون مدنی، قانون تجارت، قوانین آیین دادرسی مدنی و کیفری، قانون مجازات اسلامی، قانون ثبت، قانون اجرای احکام مدنی، قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی، قانون صدور چک، قانون حمایت خانواده و قانون اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی، توسط این کمیسیون در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

قانون تجارت ایران که به عنوان قانون مادر و مهم‌ترین قانون عرصه تجارت و کسب‌وکار شناخته می‌شود، مصوب سال ۱۳۱۱ بوده و بخشی از آن در سال ۱۳۴۷ بازنگری و اصلاح شده است. این قانون اگر چه در مجلس دهم در مسیر بازنگری و اصلاح قرار گرفت لیکن نهایی نشده و به سرانجام نرسید.

برخی از پیشنهاد‌های سازمان نظام صنفی رایانه‌ای به منظور پیگیری و طرح در کمیسیون مزبور به شرح ذیل است؛

- ۱) تعیین تکلیف لایحه اصلاح قانون تجارت
- ۲) الحاق مواد تکمیلی به لایحه اصلاح قانون تجارت در خصوص اعتبار اسناد و عقود الکترونیکی
- ۳) بررسی امکان تجمیع برخی از مواد قانون تجارت الکترونیک در این قانون
- ۴) تعیین مقررات و ضوابط مربوط به ثبت اشخاص حقوقی مدرن (از قبیل کنسرسیوم‌ها، جوینت‌ونچرها، و غیره)
- ۵) تعیین مقررات و فرآیند دادرسی در خصوص عقود الکترونیکی و صلاحیت مراجع
- ۶) پیش‌بینی فرآیندهای داوری الکترونیکی
- ۷) نظارت بر حسن اجرای آیین دادرسی الکترونیکی
- ۸) تدوین قواعد عام راجع به کسب‌وکارهای الکترونیکی شامل قواعد تشکیل و اداره (شامل ارکان، حساب‌ها و تغییرات در سرمایه) و انحلال و تصفیه و ورشکستگی
- ۹) نظارت بر تدوین مقررات ثبتی کسب‌وکارهای الکترونیکی و تسهیل فرآیند فعالیت کسب‌وکارهای مجازی
- ۱۰) تعیین تکلیف در خصوص تعدد مجوزها و اتحادیه‌ها در حوزه فناوری اطلاعات و کسب‌وکارهای الکترونیکی
- ۱۱) تعیین تکلیف طرح حمایت از مالکیت صنعتی
- ۱۲) الزام دستگاه‌های تبلیغاتی و فرهنگی به آموزش جرایم و مخاطرات نوین فضای مجازی به منظور پیشگیری از وقوع بزه
- ۱۳) آسیب‌شناسی قوانین مربوط به جرایم اقتصادی در فضای مجازی و میزان بازدارندگی مجازات‌ها
- ۱۴) اصلاح برخی مواد از قانون جرایم رایانه‌ای و نیز به‌روزرسانی مواد متعددی از قانون تجارت الکترونیک
- ۱۵) نظارت بر قوه قضائیه به منظور حسن اجرای برنامه ششم توسعه
- ۱۶) تدوین قانون جامع در خصوص مسئولیت مدنی و حرفه‌ای مشاغل
- ۱۷) تدوین قانون مسئولیت مدنی دولت در قبال تعلل دستگاه‌های اجرایی در انجام وظایف قانونی

۶-۶) کمیسیون صنایع و معادن

وفق ماده ۵۴ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، کمیسیون صنایع و معادن برای انجام وظایف محوله در محدوده صنایع، پست، مخابرات، معادن، پتروشیمی، صنایع هوا-فضا و ارتباطات تشکیل شده است.

کمیسیون صنایع و معادن را می‌توان مهم‌ترین کمیسیون تخصصی مرتبط با حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات دانست. عملکرد کمیسیون صنایع و معادن در کنار عملکرد کلی مجلس در زمینه تصویب قوانین و مقررات در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات نشان می‌دهد که به جز چند حکم کلی در قالب قوانین بالادستی (نظیر قانون برنامه پنجم توسعه و غیره) و برخی قوانین خاص (نظیر قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان) که عمدتاً ناظر بر کاربرد فناوری اطلاعات هستند و نه ماهیت این صنعت، متأسفانه عملکرد قابل توجهی در حوزه تقنین حاصل نشده است. بنابراین، می‌توان گفت در مجلس دهم هیچ یک از خلاءهای قانونی یا تعارضات و مشکلات حقوقی حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات مورد توجه و مذاقه قرار نگرفته است.

از منظر نظارتی نیز در کمیسیون صنایع و معادن مجلس دهم، هیچ گونه تحقیق و تفحصی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات انجام نشد. نگاهی کوتاه به جلسات نظارتی برگزار شده در کمیسیون مزبور در طول دوره دهم نیز نشان می‌دهد که صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات در محاق صنایع بالادستی نظیر نفت و گاز و پتروشیمی و خودرو و معدن قرار گرفته است.

ماحصل فعالیت‌های نظارتی دوره چهار ساله فعالیت کمیسیون صنایع و معادن مجلس دهم را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- سؤال از وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات در صحن علنی در خرداد ماه ۱۳۹۸
- سؤال از وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات در خصوص وضعیت فضای مجازی
- بررسی میزان تحقق احکام قانونی و نتایج کمی و کیفی خدمات ارائه شده پیرامون دولت الکترونیک در صحن کمیسیون صنایع با حضور وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات و دبیر شورای عالی فضای مجازی
- بررسی وضعیت پیام‌رسان‌های داخلی با حضور وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات
- بررسی وضعیت قانونی و مشکلات اجرایی مجوز نماد الکترونیکی
- بررسی وضعیت بازار تلفن همراه با حضور وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات
- استماع گزارش پیشرفت برنامه‌های مرکز ملی تبادل داده مشتمل بر تعداد دستگاه‌های اجرایی متصل، کیفیت و نتایج کمی ارائه خدمات

از سوی دیگر عدم تعامل موثر کمیسیون مزبور با تشکلهای و فعالین بخش خصوصی از جمله سازمان نظام صنفی رایانه‌ای به عنوان بزرگترین تشکل بخش خصوصی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات، هیچگاه فرصت طرح مشکلات را فراهم نساخته است.

ریشه این امر را می‌توان در اولویت‌دهی کمیسیون مزبور به صنایع بالادستی نظیر نفت و گاز و پتروشیمی و خودرو و معدن جست، حال آن که صنعت ارتباطات و فناوری اطلاعات مهم‌ترین پیشران تحولات اقتصادی در چند دهه اخیر دنیا بوده است و به عنوان صنعتی پویا، مولد، و زیرساختی برای توسعه کشورها در نظر گرفته می‌شود. به علاوه آنکه

نظرات پیشنهادی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای در خصوص تقنین قوانین حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات به یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی

اقتصاد دانش بنیان اساساً متکی و مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات است و رشد و توسعه کشور در گرو توسعه اقتصاد دانش بنیان و به طبع آن، توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات بوده و خواهد بود.

از سال دوم دوره دهم مجلس شورای اسلامی، پیشنهاد تشکیل کمیسیون فضای مجازی در مجلس مطرح شد لیکن مورد تصویب قرار نگرفت و در نهایت کمیته فضای مجازی ذیل کمیسیون فرهنگی مجلس آغاز به کار کرد. بدیهی است که به واسطه ماهیت و اهداف کمیسیون مزبور، رویکرد کمیته فضای مجازی صرفاً به ابعاد فرهنگی منحصر شد و ابعاد اقتصادی فناوری اطلاعات و ارتباطات (اقتصاد دیجیتال) مغفول ماند.

بنابراین بررسی طرح تشکیل کمیسیون فضای مجازی، یکی از اولویتهای مجلس یازدهم تلقی می‌شود. ضمن آن که طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی، مجلس می‌تواند اختیار وضع بعضی از قوانین را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیون‌های داخلی خود تفویض کند که انجام این امر منجر به تسریع در تصویب قوانین و مقررات فضای مجازی خواهد شد؛ چرا که توسعه فناوری‌های مدرن مستلزم پویایی قوانین و مقررات و انعطاف‌پذیری نهادهای تقنین و رگولاتوری است.

برخی از پیشنهادها سازمان نظام صنفی رایانه‌ای (به عنوان بزرگ‌ترین تشکل بخش خصوصی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات) به منظور پیگیری و طرح در کمیسیون مزبور به شرح ذیل است:

- ۱) بازنگری جامع در طرح تشکیل سازمان نظام مهندسی ارتباطات و فناوری اطلاعات (نمافا) با حضور تمام ذی‌نفعان بخش خصوصی
- ۲) بررسی طرح تشکیل کمیسیون فضای مجازی به منظور بررسی تخصصی ابعاد مختلف صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات
- ۳) تعیین ضمانت اجرای حقوقی و کیفری برای الزام دستگاه‌ها به اجرای مصوبات شورای عالی فضای مجازی
- ۴) نظارت بر حسن اجرای احکام و تکالیف دستگاه‌های دولتی در خصوص صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات در قوانین اصلی و اسناد بالادستی نظیر؛ قانون اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی کشور، قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی، قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، و موارد مشابه.
- ۵) تغییر ساختاری حکمرانی در نظام فناوری اطلاعات کشور و نظارت بر عملکرد دولت در زمینه حکمرانی در فضای مجازی
- ۶) واگذاری مسئولیت سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، نظارت، پایش وضعیت و رسیدگی به مسائل کلان حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات به شورای عالی فضای مجازی (با تعیین دقیق مصادیق)
- ۷) نظارت بر عملکرد دستگاه‌های دولتی در زمینه اجرای مصوبات شورای عالی فضای مجازی (و سایر شوراها عالی)
- ۸) ارزیابی و سنجش وضعیت هر یک از دستگاه‌ها و پیشرفت پروژه‌ها و تکالیف دولت الکترونیک
- ۹) نظارت بر تحقق اهداف کلان دولت الکترونیک؛ بندهای ۱۵ و ۲۵ سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری (فروردین ۱۳۸۹)، بند ۳۲ سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه درباره دولت الکترونیک (سال

نظرات پیشنهادی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای در خصوص تقنین قوانین حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات به یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی

- ۱۳۹۴)، جزء ۱ و ۲ از بند «ت» ماده ۳۸ و ماده ۵۰ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (مصوب سال ۱۳۹۵)، بند «ح» ماده ۶۸ قانون برنامه ششم توسعه درباره دولت الکترونیک، بند ۲ ماده ۶۷ و بند «ب» ماده ۶۷
- ۱۰) الزام دولت به ارائه گزارش‌های عمومی ماهیانه درباره دو پروژه کلان و مستمر کشور (پروژه شبکه ملی اطلاعات و پروژه دولت الکترونیک)
- ۱۱) بازنگری در اجرای پروژه کارت هوشمند ملی
- ۱۲) بازنگری در اجرای پروژه کارت هوشمند سوخت
- ۱۳) تدوین ضوابط لازم به منظور اجرای پروژه کارت هوشمند سلامت و سیاست‌گذاری در خصوص حریم خصوصی افراد
- ۱۴) الزام وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به شفاف سازی مناقصات و قراردادهای خارجی حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و ثبت عمومی و شفاف آن‌ها در سامانه‌های الکترونیکی
- ۱۵) نظارت بر تشکیل پایگاه‌های اطلاعاتی دستگاه‌ها و استفاده از سامانه‌های تبادل اطلاعات بین دستگاهی، نحوه تعامل با مرکز ملی تبادل اطلاعات (NIX)
- ۱۶) الزام دستگاه‌های دولتی در استفاده از سیستم‌های BMS در زمان طراحی و توسعه ساختمان‌های جدید
- ۱۷) الزام مدیریت‌های شهری بر توسعه طرح‌های شهر هوشمند
- ۱۸) تعیین تکلیف طرح حمایت از مالکیت صنعتی (ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری)
- ۱۹) تعیین قالب قراردادهای خرید خدمات مشاوره فناوری اطلاعات و ارتباطات در بخش دولتی
- ۲۰) اصلاح فرآیند نظام رتبه‌بندی شرکت‌ها و ارجاع کار
- ۲۱) نظارت بر حسن اجرای قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
- ۲۲) نظارت بر نحوه وصول و تخصیص درآمدهای موضوع قانون اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیردولتی در زمینه پست و مخابرات
- ۲۳) اجرای صحیح قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و الزام تمامی دستگاه‌ها به اخذ نظر سازمان نظام صنفی رایانه‌ای (به عنوان بزرگ‌ترین بازیگر بخش خصوصی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات) در تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی و حضور نمایندگان سازمان در کمیته‌های تصمیم‌گیری
- ۲۴) الزام سازمان تنظیم به انتشار فصلی اطلاعات گمرک، تعیین ضوابط تایید نمونه و نظارت بر فرایند تایید نمونه و فعالیت آزمایشگاه‌ها
- ۲۵) نظارت بر حسن اجرای مفاد بخش (۱۳) قانون برنامه پنج‌ساله ششم با عنوان «ارتباطات و فناوری اطلاعات» و نحوه اجرای تکالیف مربوط به دولت الکترونیک، توسعه زیرساخت ارتباطات کشور، هوشمندسازی مدارس، و غیره
- ۲۶) آسیب‌شناسی مشکلات و موانع اجرای قانون برنامه پنجم و ششم توسعه، به منظور تدوین قانون برنامه هفتم توسعه توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی کشور در مجلس یازدهم
- ۲۷) بررسی و ارزیابی میزان تحقق اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور، آسیب‌شناسی مشکلات و موانع اجرای احکام سند
- ۲۸) الزام صنعت خودرو به استفاده از توان داخلی در هوشمندسازی خودروها

- (۲۹) احیای پروژه‌های شورای عطف، آسیب‌شناسی مشکلات و بازنگری در فرآیند اجرای طرح‌های مزبور
- (۳۰) افزایش سهم بودجه پژوهشی در بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات
- (۳۱) تعیین متولی اصلی امنیت فضای سایبر کشور
- (۳۲) بررسی میزان تحقق اهداف سند راهبردی افتا و ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها
- (۳۳) پیگیری لایحه حفاظت و صیانت از داده‌های شخصی و تقویت بسترهای قانونی برای حمایت از داده‌های اطلاعاتی ارزشمند، ایجاد درک صحیح از نقش کلیدی داده در اقتصاد دیجیتال، صیانت از داده‌های شخصی و تجاری، تدوین ضوابط جمع‌آوری، پردازش، ذخیره و نگهداری داده‌ها
- (۳۴) تعیین مسئولیت‌های حقوقی و کیفری ناشی از نشت اطلاعات و داده‌های شخصی کاربران
- (۳۵) الزام دستگاه‌ها به تدوین پیوست امنیتی در کلیه طرح‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در بخش دولتی
- (۳۶) نظارت بر حسن اجرای قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات و آیین‌نامه مربوطه، و تعیین مصادیق داده‌های باز (Open Data)
- (۳۷) ارزیابی عملکرد سازمان فضایی ایران و پژوهشگاه فضایی ایران و بررسی علل شکست پروژه پرتاب ماهواره‌برها
- (۳۸) حمایت از تولید ملی تجهیزات مصرفی و جانبی در اقلام پرکاربرد صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات (نظیر تجهیزات جانبی موبایل، انواع کابل‌ها و اتصالات شبکه، موس، کیس، کیبورد، و غیره) و نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی در بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات
- (۳۹) الزام صندوق توسعه ملی به پرداخت تسهیلات تا پنج درصد از منابع ورودی صندوق به استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای دانش‌بیان صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات
- (۴۰) ارائه مشوق‌های قانونی، تسهیلات و معافیت‌های مالیاتی به منظور افزایش توانمندی صادراتی شرکت‌های داخلی و عرضه خدمات فنی-مهندسی به کشورهای همسایه (بالاخص کشورهای فارسی زبان)
- (۴۱) ارائه خدمات و تسهیلات به منظور تولید و عرضه محتوا بر بستر شبکه ملی اطلاعات
- (۴۲) نظارت بر عملکرد شورای رقابت، تعیین شفاف مصادیق رویه‌های ضدرقابتی در صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات، اصلاح موادی از قانون اجرای اصل ۴۴ و تعیین ضمانت اجرای حقوقی و کیفری، تصویب دستورالعمل‌هایی به منظور تعیین نظام قیمت‌گذاری (بالاخص در بخش خدمات) فناوری اطلاعات و ارتباطات
- (۴۳) ایجاد وحدت رویه در بازرسی و ممیزی بیمه‌ای شرکت‌ها و تسهیل صدور مفاصاحساب‌های بیمه‌ای
- (۴۴) تعیین ضوابط شناسایی کسب‌وکارهای مولد در صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات و ارائه مشوق‌های انگیزشی در قالب تسهیلات و معافیت‌ها به کسب‌وکارهای مولد
- (۴۵) اصلاح ترکیب شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی و حضور وزیر ارتباطات در ترکیب این شورا

(پایان گزارش)